

DIETSCHE BOND, De, in 1917 opgericht om steun te vragen voor Vlaanderen, dit om een tegenwicht te vormen tegen de grote Duitse invloed. Deze vraag ging uit van het Nationaal Vlaamsch Comité (L. Meert, L. Picard, R. de Clercq en D. de Vos). Er was ook de wens om tegenover hetgeen in België met Vlaanderen geschiedde een actievere houding aan te nemen dan het Algemeen Nederlands Verbond deed.

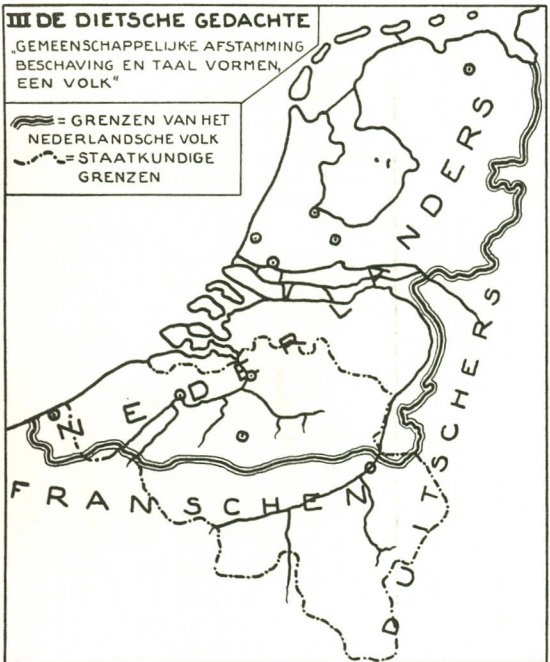
Initiatiefnemers waren in maart 1917 H.D.J. Bodenstein en A.J. van Vessem. Op 23 juni 1917 werd te Utrecht de officiële stichtingsvergadering

gehouden. Erevoorzitter en voorzitter werden respectievelijk Generaal Hertzog (ook op de band met Zuid-Afrika werd de nadruk gelegd) en Prof. dr. Jhr. B.H.C.K. van Wijck.

Verdere bestuursleden waren: H.D.J. Bodenstein, A.J. van Vessem, R. de Clercq, W.J.L. van Es en P.W. de Koning.

Organen van de Dietsche Bond waren Dietsche Stemmen (tot 1918) en De Dietsche Gedachte (1926-'41) (z. aldaar).

In politiek opzicht stond de Bond positief tegenover het activisme. Verscheidene uitgeweken activisten speelden in de Bond een vooraanstaande rol.

Geïllustreerde programmaverklaring over het ene Dietse volk.

Het ideaal was een politiek en cultureel Groot-Nederland, waarbij de Belgische staat zou moeten verdwijnen. Het werd echter aan de leden overgelaten de nadruk te leggen op het politieke en/of het culturele Groot-Nederlandse ideaal. Zo werd in De Dietsche Gedachte in de jaren dertig het federalisme niet onmiddellijk verketterd. Het karakter van de Bond was intellectualistisch. Men bereikte het grote publiek niet. De leden kwamen in het algemeen uit een conservatief of liberaal milieu, een milieu waarin het nationale motief echter sterk meespeelde.

In Vlaanderen zelf vond de Bond niet zo veel weerklank. Haar visie was vaak te theoretisch, evenals die van de Vlaanderengroep (J. de Decker), waarmee de Bond wel contact had. In de Bond genoten mannen als F.C. Gerretson, L. Simons, H. Burger en M. Minnaert veel aanzien.

Een belangrijke rol speelde de Bond bij de acties tegen het Belgisch-Nederlands verdrag in de jaren 1925-'27. Uit deze groep kwam fel protest tegen dit plan. Het ging niet in de eerste plaats om bedreigde Nederlandse economische belangen. Men zag in het verdrag vooral een opdringen van Franse en Waalse invloed. Het kernprobleem was de aantasting van de Nederlandse soevereiniteit op

---

de Schelde, die opengesteld zou worden voor Belgische oorlogsschepen.

In de jaren dertig werd de positie van de Bond verzwakt door het opkomend fascisme en nationaal-socialisme. De meeste leden bleken echter afkerig van deze ideologieën. Zo kon het gebeuren dat in kringen van de Nederlandse Nationaal-Socialistische Beweging en bij het Vlaamsch Nationaal Verbond de Dietsche Bond als een „mantelorganisatie van Moskou” werd gezien. Het standpunt van de Dietsche Bond was: neutraal zijn ten opzichte van elke politieke partij. Men waardeerde de partijen uitsluitend op grond van hun politieke Groot-Nederlandse verdiensten en ideeën. Gelijkschakeling met de Nationaal-Socialisten in Nederland werd uitdrukkelijk afgewezen. In augustus 1940 nam de Bond nog het initiatief om alle op Groot-Nederlands niveau denkende verenigingen te bundelen in een Verbond van Heel-Nederlandsche Vereenigingen in Noord-Nederland. Het plan werd nauwelijks uitgewerkt, daar in het volgende jaar (1941) de Dietsche Bond door de Duitse bezetters verboden werd, zoals trouwens alle Dietse verenigingen.

LITERATUUR: *Dietsche Stemmen* (1917-'18); - *De Dietsche Gedachte* (1926-'41); - A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave).

PIETER VAN HEES